

СЕКЦІЯ 4 ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

УДК 330.3

Артеменко Л.П.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Пінчук К.П.
студентка факультету менеджменту та маркетингу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЕФЕКТИВНА СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

АНОТАЦІЯ

Стаття висвітлює проблеми сьогодення, які унеможливають стабільне функціонування підприємств. Тому слід розробляти такі стратегії та ставити такі цілі, які допоможуть створити ефективну систему економічної безпеки. Правильно підібрані прийоми, методи, ресурси, завдання, партнери та ін. виведуть організацію на новий рівень та підвищать її адаптивність до змін. Це має бути комплексний підхід, який захопить кожний складник організації, та безперервний процес, що буде постійно удосконалювати систему економічної безпеки підприємства та попереджувати будь-які негативні наслідки, які зможуть виникнути. Внаслідок цього компанія стане більш захищеною, конкурентоспроможною та інноваційною.

Ключові слова: система економічної безпеки підприємства, принципи економічної безпеки, структура системи економічної безпеки, завдання системи економічної безпеки, загрози, мінливість, промислове підприємство.

АННОТАЦИЯ

Статья освещает проблемы современности, которые делают невозможным стабильное функционирование предприятий. Поэтому следует разрабатывать такие стратегии и ставить такие цели, которые помогут создать эффективную систему экономической безопасности. Правильно подобранные приемы, методы, ресурсы, задачи, партнеры и др. выведут организацию на новый уровень и повысят ее адаптивность к изменениям. Это должен быть комплексный подход, который захватит каждую составляющую организации, и непрерывный процесс, который будет постоянно совершенствовать систему экономической безопасности предприятия и предупреждать любые негативные последствия, которые смогут возникнуть. В результате компания станет более защищенной, конкурентоспособной и инновационной.

Ключевые слова: система экономической безопасности предприятия, принципы экономической безопасности, структура системы экономической безопасности, задачи системы экономической безопасности, угрозы, изменчивость, промышленное предприятие.

ANNOTATION

This article covers today's issues that make it impossible for enterprises to operate in a sustainable manner. Therefore, it is necessary to develop such strategies and set goals that will help to create an effective system of economic security. Properly selected receptions, methods, resources, tasks, partners, etc. will bring the organization to a new level and increase its adaptability to change. This should be an integrated approach that captures each component of the organization, and a continuous process that will continuously improve the system of economic security of the enterprise and prevent any negative consequences that may

arise. As a result, the company will become more secure, competitive and innovative.

Key words: the system of economic safety of the enterprise, principles of economic security, structure of the system of economic security, the task of the system of economic security, threats, volatility, industrial enterprise.

Постановка проблеми. Динаміка змін зовнішнього середовища формує нестабільні умови господарювання, здійснює непрогнозований вплив, ускладнює управління підприємством. Тому організації мають створювати або перебудовувати систему економічної безпеки, щоб вона була адаптованою до миттєвих змін, мінімізувала можливі втрати або взагалі нейтралізувала негативний вплив. Це можливо за комплексного підходу до управління системою економічної безпеки підприємства (СЕБП) для виявлення залежності від конкурентних впливів, галузевої приналежності, сфери бізнесу, розвитку підприємства та юридично-правової захищеності суб'єктів господарської діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемою ефективного управління СЕБП займалися О.В. Орлик, І.А. Крайвська, Є.М. Рудніченко, Н.В. Якименко-Терещенко, Є.І. Овчаренко, В.В. Коваленко, Г.А. Іващенко, С.О. Черкасова, Ю.С. Соболева, Т.О. Меліхова та ін. Які визначали особливості функціонування, принципи формування, аналітичне забезпечення та комплексний підхід до управління СЕБП [2–4; 8].

Метою статті є визначення функцій ефективної СЕБП та принципів її формування, а також застосування її з погляду комплексності.

Виклад основного матеріалу. СЕБП – це стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загрози та забезпечення стабільного функціонування підприємства в теперішньому часі та в майбутньому.

Концепція теорії економічної безпеки базується на положеннях: це стан економіки соціально-економічної системи, який досягається шляхом пошуку компромісів між її ресурсними

можливостями і «силою» впливу негативних факторів, що визначається через можливість нанесення шкоди системі; поняття суб'єктивне, яке визначається через об'єктивні характеристики соціально-економічної системи, її зовнішнього і внутрішнього середовища; передбачає стійкість системи в заданих параметрах. У зв'язку з цим виявляється зв'язок між теорією економічної безпеки і теорією стійкості.

Послідовне уточнення змісту і сутності категорій та понять, що є елементами СЕБП (табл. 1), дало змогу визначити, що небезпека – це заподіяння підприємству шкоди, можливість якої близька до здійснення; ризики – висока ймовірність настання втрат, відхилення від запланованого; загрози – виникають на підґрунті суперечностей, що є економічними відносинами з приводу реалізації економічних інтересів суб'єктів; виклики – обставини, що формують майбутні загрози та можливості залежно від своєчасності реакції та формування правильності підготовки відповіді [1].

До числа основних завдань системи економічної безпеки підприємства належить:

- захист законних прав та інтересів підприємства та його працівників;
- збір, аналіз, оцінка даних та прогнозування розвитку середовища;
- вивчення партнерів, клієнтів, конкурентів;
- недопущення проникнення на підприємство структур економічної розвідки конкурентів;
- протидія технічному проникненню в злочинних цілях;
- виявлення, попередження і припинення можливої протиправної та іншої негативної діяльності працівників підприємства на шкоду його безпеці;
- захист працівників підприємства від насильницьких посягань;
- забезпечення збереження матеріальних цінностей та відомостей, що становлять комерційну таємницю підприємства;
- добування необхідної інформації для вироблення найбільш оптимальних управлінських рішень з питань стратегії і тактики економічної діяльності компанії;

– фізична й технічна охорона будівель, споруд, території;

– контроль за ефективністю функціонування системи безпеки, вдосконалення її елементів.

Кожна СЕБП унікальна, але при цьому слід враховувати принципи їх формування (табл. 2).

Як і будь-яка система, система економічної безпеки являє собою сукупність елементів, що функціонують як єдине ціле. Елементи всередині системи пов'язані між собою, а через зовнішнє середовище за допомогою прямого і зворотного зв'язку – з іншими системами [2].

Мінливість зовнішнього середовища висуває більш жорсткі вимоги до СЕБП. Така система повинна враховувати наявні небезпеки та загрози, а також прогнозувати потенційні з метою мінімізації негативних наслідків [3].

У сучасних умовах суб'єкти господарювання постійно знаходяться під впливом різноманітних загроз і небезпек, які походять із зовнішнього та внутрішнього середовища, та різні за своїм змістом, виникненням, систематичністю прояву, ступенем керованості, нейтралізації, тривалістю впливу на функціонування і розвиток суб'єкта господарювання. Система цих загроз та небезпек економічній безпеці характеризується розмаїттям і неоднаковістю її складників.

Надійна й ефективна СЕБП можлива лише за системного і комплексного підходу до її організації. Для побудови ефективної СЕБП потрібно провести:

1) *Ознайомчий етап* – полягає у вивченні сфери й специфіки бізнесу підприємства та сегменту на ринку; ознайомленні зі штатним розписом та персоналом підприємства; аналізі видів загроз економічній безпеці, причин їх виникнення та можливих негативних наслідків; проведенні аудиту наявних засобів із забезпечення економічної безпеки й аналізу їх відповідності виявленим загрозам.

2) *Організаційний етап* – розроблення плану усунення недоліків, виявлених під час аудиту; підготовка пропозицій щодо удосконалення системи економічної безпеки підприємства та механізмів її забезпечення; розроблення організаційної структури управління системою

Таблиця 1

Елементи СЕБП та їх характеристики

Елементи СЕБП	Характер настання	Ймовірність нанесення збитку	Відворотність втрат	Час Переходу
Виклик	Позитивний або негативний вплив	Н	ДВ	
Загроза	Намір, негативний вплив	С Прогнозовані Непрогнозовані Переходять у ризики Не переходять у ризики	В Прогнозовані С Непрогнозовані	С
Ризик	Ймовірність, відхилення	В Переходить у небезпеку Не переходить у небезпеку	С	Н
Небезпека	Дія	ДВ Відновлювальні збитки Невідновлювальні збитки	Н	ДН

ДН – дуже низька, Н – низька, С – середня, В – висока, ДВ – дуже висока.

Джерело [1]

Таблиця 2

Принципи формування ефективної СЕБП в умовах нестабільності

Принцип	Значення
Принцип відповідності	СЕБП повинна бути побудована виходячи з рівня розвитку, цілей, структури підприємства, становища підприємства на ринку, можливих ризикових ситуацій, політичного становища
Принцип запобігання	СЕБП повинна бути побудована на сполученні запобіжних заходів, які не дозволять відбутися негативній події, і заходів, які виникають у разі появи реальної загрози та необхідності її нейтралізувати або мінімізувати наслідки
Принцип цілісності	не можна відокремлювати систему забезпечення економічної безпеки підприємства, тому що вона є складовою частиною безпеки галузі, економіки країни тощо. Дуже багато завдань безпеки не можуть бути вирішені самостійно, відокремлено від системи безпеки більш високого рівня
Принцип диференційованості	вибір заходів щодо подолання загроз, які виникли, відбувається залежно від характеру загрози і ступеня важкості її наслідків
Принцип комплексності	необхідні зусилля, спрямовані одночасно на всі складники економічної безпеки в комплексі, а не на один або декілька. Тільки комплексні дії можуть дати реальний результат
Принцип адаптивності	завжди мати можливість переорієнтації свого потенціалу за потреби, що пов'язано із зовнішніми або внутрішніми змінами
Принцип розвитку	СЕБП повинна постійно вдосконалюватися і мати здатність розвиватися
Принцип прогнозованості	СЕБП повинна бути побудована таким чином, щоб вона могла створювати прогнози або в крайньому разі на ранніх стадіях виявляти різні негативні фактори, а також вживати заходів із запобігання або нейтралізації
Принцип окупності	СЕБП повинна бути організована таким чином, щоб витрати на її утримання і забезпечення були економічно виправдані та не перевищували оптимальний рівень
Принцип досягнення загальної стратегічної мети	всі елементи СЕБП повинні бути взаємозалежні та взаємодіяти один з одним

Джерело [2]

економічної безпеки; розроблення нової моделі системи економічної безпеки підприємства; розрахунок кошторису, тобто усіх видів необхідних ресурсів для забезпечення функціонування ефективної системи економічної безпеки.

3) *Етап упровадження*, який включає в себе затвердження керівництвом підприємства запропонованої моделі системи економічної безпеки та бюджету на її утримання і формування та впровадження на підприємстві нової системи економічної безпеки.

4) *Контроль*, що полягає в оцінці ефективності та удосконаленні сформованої системи.

Виконання кожного з перерахованих вище етапів є істотно важливим для підприємства. Ефективна система економічної безпеки, її складові елементи та засоби повинні бути достатніми, щоб забезпечити захищеність підприємства та його складових частин (фінансової, інтелектуальної, інформаційної, кадрової, техніко-технологічної, політико-правової, екологічної) від будь-яких небезпек та загроз, непередбачуваних обставин [4].

Для комплексного аналізу виділимо функції СЕБП:

– фінансово-економічна функція – має на меті досягнення найбільш ефективного використання ресурсів підприємства (капіталу, персоналу, прав, інформації, технології та устаткування) з урахуванням галузевих особливостей підприємства;

– кадрова – включає в себе збереження та розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом, за-

безпечення професійного росту і підвищення кваліфікації працівників підприємства;

– техніко-технологічна – відповідає за ступінь відповідності технологій, які використовуються на підприємстві, сучасним світовим аналогам щодо оптимізації витрат ресурсів, модернізації виробництва, впровадження раціоналізаторських пропозицій і технічних покращень;

• правова – всебічне правове забезпечення діяльності підприємства, дотримання чинного законодавства з урахуванням особливостей підприємства;

• екологічна – дотримання екологічних норм технології та випуску продукції, мінімізація втрат підприємства від забруднення довкілля;

• силова – забезпечення фізичної безпеки робітників підприємства та збереження його майна, протидія та запобігання рейдерству і примусовому поглинанню підприємства [5].

На ефективність системи економічної безпеки впливає низка чинників. Серед цих чинників найбільше значення мають: концентрація влади та монополізація ринку промислових підприємств; перерозподіл зон впливу на промислові зони залежно від політичного чинника; достатній рівень тіньової економіки; складність та високий рівень бюрократизму в державних органах, напряму пов'язаних із функціонування підприємств; зменшення інвестиційної привабливості українських підприємств для іноземного ринку; наявність низки соціальних проблем, таких як низький рівень доходів населення, безробіття, плінність кадрів, політична нестабільність; недосконалість законодавства, яке регулює відно-

сини у сфері підприємництва; відносна «молодість» українського бізнесу і невідпрацьованість засобів і методів захисту власної економічної безпеки, відсутність досвідчених фахівців.

Результативність СЕБП визначається головними показниками його діяльності: стабільністю функціонування; належним рівнем конкурентоспроможності; збільшенням заможності

Таблиця 3

Система показників для визначення стану ефективності економічної безпеки підприємства

Елемент системи безпеки	Показник ефективності	Елемент системи безпеки	Показник ефективності
фінансова безпека	Рентабельність власного капіталу Рентабельність активів Коефіцієнт фінансової незалежності	техніко-технологічна безпека	Приріст фондівдачі Збільшення швидкості обороту оборотних коштів, відносно відхилення Приріст обсягу випуску продукції
політико-правова безпека	Коефіцієнт платіжної дисципліни Коефіцієнт якості юридичних послуг Коефіцієнт юридичного менеджменту	інформаційна безпека	Продуктивність інформації Коефіцієнт інформаційної озброєності Коефіцієнт захищеності інформації
інтелектуальна безпека	Рівень освіти персоналу Коефіцієнт інноваційності підприємства Коефіцієнт інноваційного потенціалу підприємства	екологічна безпека	Коефіцієнт безпечності продукції Коефіцієнт раціонального використання відходів Коефіцієнт забруднення середовища
кадрова безпека	Плинність кадрів Коефіцієнт лояльності персоналу Коефіцієнт оновлення персоналу	силова безпека	Коефіцієнт захищеності майна Коефіцієнт захищеності персоналу Коефіцієнт транспортної безпеки

Джерело [7]

Таблиця 4

Матриця параметрів ефективності СЕБП

Параметр економічної безпеки	0	0,25	0,5	0,75	1,0
Коефіцієнт юридичного менеджменту					
Коефіцієнт якості юридичних послуг					
Коефіцієнт платіжної дисципліни					
Коефіцієнт захищеності інформації					
Плинність кадрів					
Рентабельність власного капіталу					
Рентабельність активів					
Коефіцієнт фінансової незалежності					
Продуктивність інформації					
Коефіцієнт інформаційної озброєності					
Коефіцієнт оновлення персоналу					
Приріст фондівдачі					
Збільшення швидкості обороту оборотних коштів, відносно відхилення					
Приріст обсягу випуску продукції					
Коефіцієнт безпечності продукції					
Коефіцієнт раціонального використання відходів					
Коефіцієнт забруднення середовища					
Рівень освіти персоналу					
Коефіцієнт інноваційності підприємства					
Коефіцієнт інноваційного потенціалу підприємства					
Коефіцієнт захищеності майна					
Коефіцієнт захищеності персоналу					
Коефіцієнт транспортної безпеки					
Коефіцієнт лояльності персоналу					

Джерело [7]

власників (акціонерів); стійким інноваційним розвитком підприємства; гармонізацією соціально-економічних інтересів [6].

Для підприємств є система показників, яка визначає стан ефективності (табл. 3).

Нормативне значення коефіцієнта залежить від сфери діяльності підприємства:

- для фінансових установ – 0,1;
- для виробничих підприємств – 0,2;
- для торговельних компаній – 0,4.

Профіль параметрів ефективності системи економічної безпеки можна навести у вигляді матриці (табл. 4) [7].

Ця матриця дає змогу:

- 1) оцінити фактичний рівень економічної безпеки підприємства за кожним параметром;
- 2) оцінити ступінь відхилень нормативних значень параметрів від нормативних;
- 3) формувати напрям стратегічного розвитку підприємства з досягнення ефективної системи економічної безпеки [7].

Система безпеки ефективна лише тоді, коли нею відповідним чином управляють, підтримують її стабільне функціонування на всіх рівнях. Реалізація цих вимог до системи безпеки запобігає просочуванню конфіденційної економічної інформації з підприємства, пору-

шенням комерційної таємниці, економічним диверсіям.

Систему забезпечення економічної безпеки можна розглядати як комплекс заходів із локалізації різноманітних загроз і небезпек, що перешкоджають діяльності підприємства і його життєво важливим інтересам.

Для забезпечення безпеки підприємства необхідна взаємодія всіх учасників цього процесу (співробітників, підрозділів, служб), щоб їхні зусилля були скоординованими й узгодженими, оскільки від цього залежить кінцевий результат та досягнення поставленої мети. Кожен із учасників процесу забезпечення заходів із безпеки повинен чітко знати, хто яку роботу виконує і за що несе відповідальність [4].

Також підприємство повинно встановлювати тісні ділові зв'язки і узгоджувати дії із правоохоронними органами, місцевими та районними службами безпеки, органами влади та іншими зовнішніми організаціями, які здатні надати необхідну допомогу у забезпеченні безпеки підприємства.

В умовах постійного ризику та протидії зловмисникам ефективна СЕБП повинна: бути дієвою, постійно захищаючи його інтереси; виявляти різноманітні деструктивні фактори,

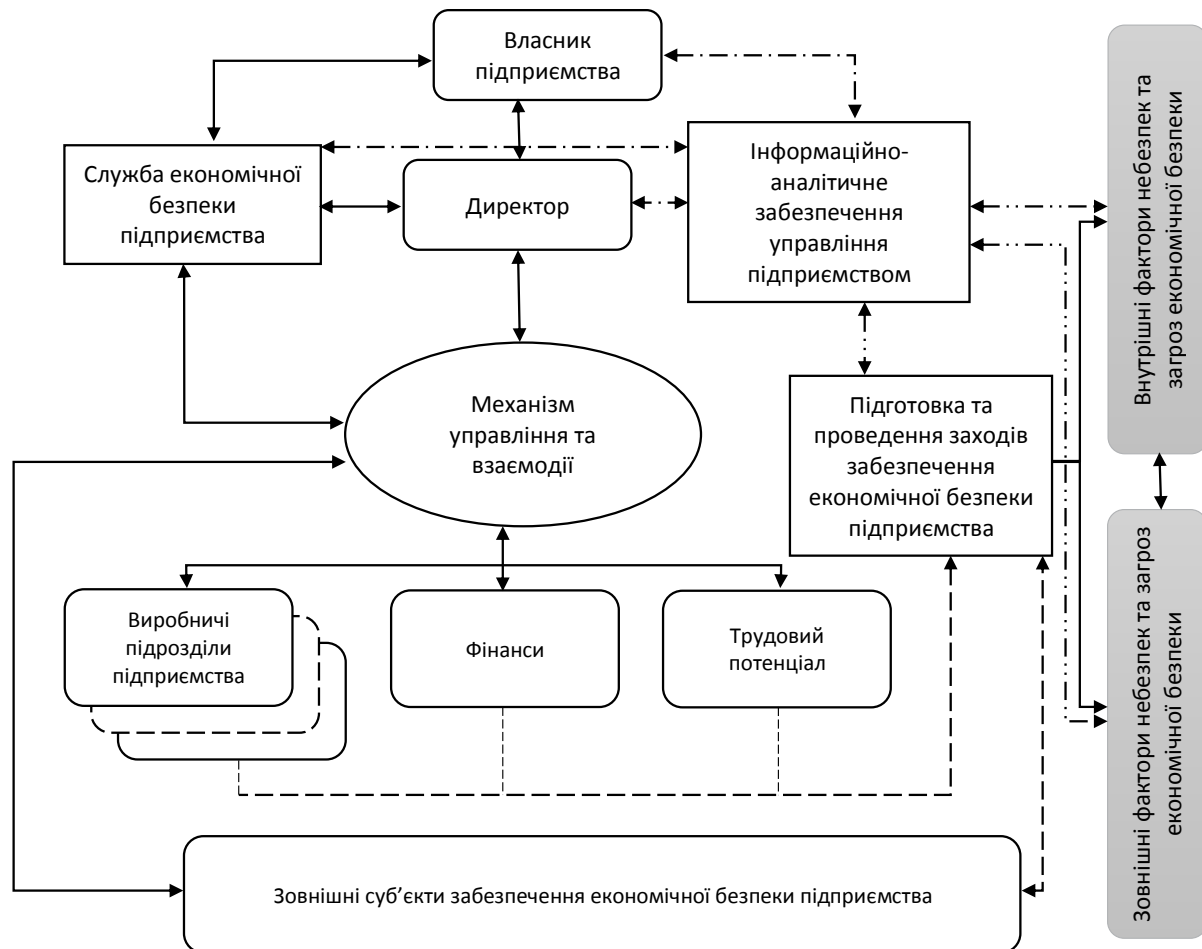

Рис. 1. Модель комплексної СЕБП

Розроблено автором на основі [8]

вживати заходів щодо попередження їх шкідливого впливу та нанесення збитків суб'єкту господарювання. Це дасть можливість зменшити витрати, оскільки економічно вигіднішим є вчасне виявлення можливих загроз і небезпек та проведення відповідних заходів їх попередження, ніж усунення завданої ними шкоди.

Ефективна СЕБП повинна бути такою, щоб витрати на її забезпечення були економічно обґрунтованими, оптимальними і доцільними й не перевищували той граничний рівень, за якого втрачається економічна доцільність їх застосування.

Забезпечення надійної й ефективної системи економічної безпеки – постійний процес, спрямований на своєчасне виявлення, попередження і нейтралізацію різних видів загроз економічній безпеці з метою запобігання можливим збиткам, а також забезпечення стійкого і максимально ефективного функціонування суб'єкта господарювання [4].

Висновок. Сучасне мінливе середовище потребує особливої уваги, постійного контролю, швидкого реагування та прийняття рішень, аби не призвести до негативних наслідків у функціонуванні підприємства. Пропонується комплексне розроблення ефективної системи економічної безпеки підприємства, яка буде враховувати всі принципи, ознаки та особливості сучасних підприємств та його оточення. Під час розроблення ефективної СЕБП необхідно проаналізувати кожний її складник, розрахувати рентабельність її впровадження та можливості самого підприємства.

СЕБП є універсальною лише для забезпечення стану та діяльності підприємства, а щоб вона була дійсно ефективною, необхідно враховувати складність, масштаб та структуру кожного підприємства, міру виконуваних функцій та завдань, які вирішуються.

Ефективна СЕБП має покладатися на взаємний інтерес між правильним поєднанням внутрішніх наявних ресурсів та ресурсів зовнішніх суб'єктів.

Правильне розставлення пріоритетів, підбір персоналу, сировини, партнерів, методів завоювання ринку та конкурентної боротьби допоможуть якісно розробити та впровадити в життя ефективну СЕБП, яка введе підприємство на новий, інноваційний рівень, збільшить прибуток підприємства та підвищить його конкурентоспроможність.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Artemenko L. The System of Enterprise Economic Security: International and Ukrainian Content // World Scientific News. № 57. 2016. Cracow, Poland. P. 695–705.
2. Якименко-Терещенко Н.В., Долгунін М.Є. Система економічної безпеки підприємства / Н.В. Якименко-Терещенко // Науковий журнал «Молодий вчений» № 7 (47) липень 2017 р. С. 490–493. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/7/108.pdf>

3. Рудніченко Є.М. Загроза, ризик, небезпека: сутність та взаємозв'язок із системою економічної безпеки підприємства / Є.М. Рудніченко // Економіка. Менеджмент. Підприємство. 2013. № 25 (1). С. 188–195. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecompi_2013_25\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecompi_2013_25(1)_23)
4. Орлик О.В. Напрямки формування надійної системи економічної безпеки суб'єктів господарювання / О.В. Орлик // Соціально-економічні аспекти розвитку економіки та управління: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (16–17 січня 2014 р.). Дніпропетровськ: «ФОП Дробязко С.І.», 2014. С. 306–309.
5. Гораль Л.Т. Прокопів М.І. Функції економічної безпеки як механізм підвищення ефективності діяльності промислових підприємств нафтогазового комплексу / Л.Т. Гораль // Науковий журнал «Молодий вчений» № 11 (51) листопад 2017 р. С. 1123–1126. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/270.pdf>
6. Artemenko L. P., Mishchuk Y.S. Management of the enterprise economic security in the conditions of European integration // Економічний вісник НТУУ «КПІ». № 15. 2018: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135675>
7. Ромахова О.О., Вололазскін Р.В. Дослідження параметрів ефективності системи економічної безпеки [Електронний ресурс] / О.О. Ромахова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. 2015. № 2 (18). С. 226–230. URL: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n2.html>
8. Краївська І.А. Комплексна система економічної безпеки. URL: [http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94\(1\).pdf](http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94(1).pdf).

REFERENCES:

1. Artemenko L. The System of Enterprise Economic Security: International and Ukrainian Content // World Scientific News. № 57. 2016. Cracow, Poland. P. 695–705.
2. Yakimenko-Tereshchenko NV, Dolgunin M. E. The system of economic security of the enterprise / N.V. Yakimenko-Tereshchenko // Scientific journal "Young scientist" № 7 (47) July 2017 P. 490–493. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/7/108.pdf>
3. Rudinchenko E.M. Threat, Risk, Danger: Essence and Interrelation with the System of Economic Security of the Enterprise / E.M. Rudnichenko // Economics. Management. Entrepreneurship. 2013. No. 25 (1). P. 188–195. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecompi_2013_25\(1\)_23](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecompi_2013_25(1)_23)
4. Orlik O. V. Directions of formation of a reliable system of economic safety of economic entities / O. Orlyk // Socio-economic aspects of economic development and management: a collection of materials of the international scientific and practical Internet conference (January 16–17, 2014). Dnipropetrovsk: "FOP Drobyazko SI", 2014. pp. 306–309.
5. Goral L.T. Prokopov MI Functions of economic security as a mechanism for increasing the efficiency of the industrial enterprises of the oil and gas complex / L.T. Goral // Scientific Journal "Young Scientist" № 11 (51) November 2017 P. 1123–1126. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/11/270.pdf>
6. Artemenko L.P., Mishchuk Y.S. Management of the enterprise economic security in the conditions of European integration // Economic Bulletin of NTUU KPI. № 15. 2018: <http://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135675>
7. Romashova OO, Vololazskin RV Investigation of the parameters of the efficiency of the system of economic security [Electronic resource] / O.O. Romakhov // Economy: Realities of Time. Scientific Journal. 2015. No. 2 (18). P. 226–230. Access mode: <http://economics.opu.ua/files/archive/2015/n2.html>
8. Krajivska IA Integrated system of economic security. URL: [http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94\(1\).pdf](http://eprints.kname.edu.ua/38624/2/91-94(1).pdf).

Artemenko L.P.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Senior Lecturer at Department of Management,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

Pinchuk K.P.

*Student of Faculty of Management and Marketing,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”*

AN EFFECTIVE SYSTEM OF THE ECONOMIC SAFETY OF THE ENTERPRISE IN CONDITIONS OF INSTABILITY

The variability of the environment imposes rigid requirements on the system of the economic safety of the enterprise. Such a system should take into account existing hazards and threats, as well as predict potential in order to minimize negative impacts. Like any system, the system of economic security is a set of elements that function as a unit. Elements inside the system are interconnected, and through the external environment by direct links and feedback – with other systems.

A reliable and effective system of the economic safety of the enterprise is possible only in the systematic and integrated approach to its organization. In order to construct an effective system of economic safety, the organization, implementation, and monitoring stages must be conducted.

The effectiveness of the company's economic security system is determined by the main indicators of its activities: the stability of functioning; proper level of competitiveness; increase in the wealth of owners (shareholders); sustainable innovation development of the enterprise; harmonization of socio-economic interests.

Under conditions of constant risk and counteraction to intruders, an effective system of economic security of an enterprise should: be effective, constantly protecting its interests; identify various destructive factors, take measures to prevent their harmful effects and damage to the business entity. This will make it possible to reduce costs since it is more economical to timely identify possible threats and hazards and to take appropriate measures to prevent them than to eliminate the damage they cause.

An effective system of economic security of an enterprise should be such that the costs of its provision are economically feasible, optimal, and appropriate, and do not exceed the threshold level, at which the economic feasibility of their application is lost.

Ensuring a reliable and effective system of economic security is a permanent process aimed at timely detection, prevention, and neutralization of various types of threats to economic security in order to prevent possible losses, as well as to ensure the stable and most efficient operation of the entity.